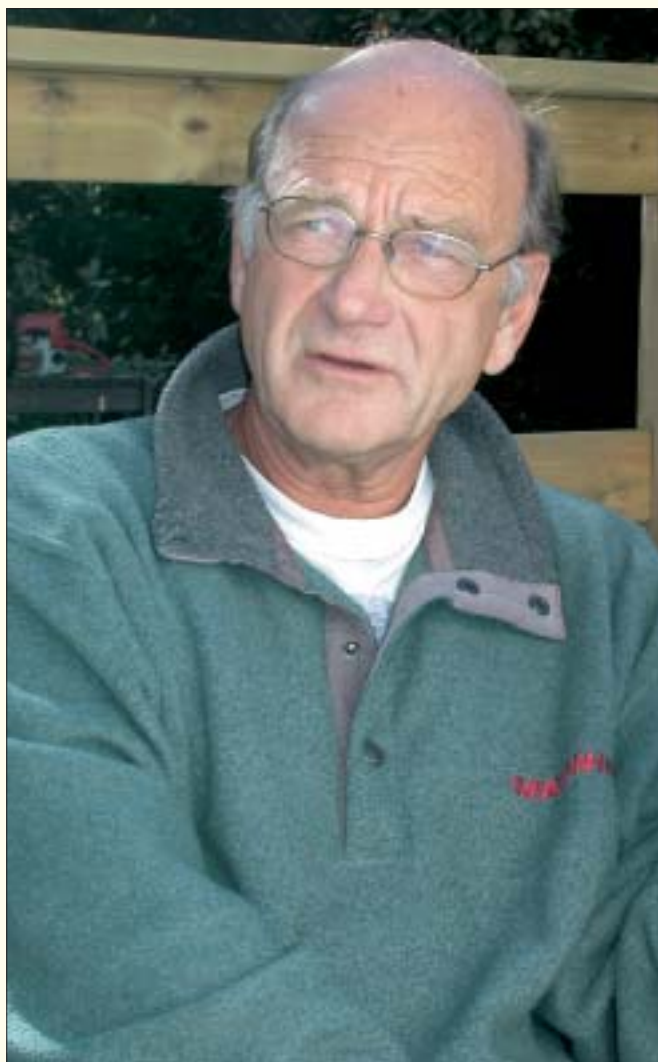

Alt du må vite for å gi lokalbedøvelse

Kurs i lokalanestesi for tannpleiere og tannhelsesekretærer – hva innebærer det? Den svenske kjevekirurgen Arne Tjernberg har lang erfaring med tilsvarende opplæring i Sverige, der han også har hatt en del norske deltakere som ikke har kunnet vente til dette kom til Norge. Nå tar han utgangspunkt i den norske helsepersonelloven når han gir en grundig innføring i alle sider som kommer i betraktning når man skal gi en pasient bedøvelse; ikke minst den psykologiske siden, men også anatomi, fysiologi og farmakologi. Til og med matematikk, fysikk og kjemi kommer med som en del av alt. Selv om det også er praktiske øvelser i kurset, er dette ikke snakk om en opplæring i å stikke nålen og sprøyte inn væske. Er du tannlege og skeptisk? Det var Tjernberg også en gang i tiden. Men nå er han overbevist om at det er en god idé at tannhelsesekretæren gir pasienten bedøvelse. Det er det flere som er, ikke minst pasientene.

– Dette høres omfattende ut, Arne Tjernberg. Hva er det kursdeltakerne skal få med seg i løpet av tre dager i januar?

– Ja, bedøvelse er et komplekst og komplisert anliggende, og kurset reflekterer det og innholdet tilsvarer det tannlegestudentene får av opplæring på området. Først og fremst vil jeg si at det handler svært lite om akkurat det med å stikke inn nålen. Dette er et teoretisk kurs, der man får tilsendt studiemateriell på forhånd og skal avlegge eksamen i etterkant. Tyngdepunktet i kurset ligger på de psykologiske omstendighetene rundt det å få bedøvelse. Må det være så ubehagelig som mange pasienter synes? Hvorfor skal det fungere perfekt? For det skal det – hver gang. En negativ opplevelse for en pasient, kan medføre frykt for bedøvelse og også selve tannbehandlingen resten av livet. Når de har gjen-

Arne Tjernberg er kjevekirurg og har ved siden av sitt virke ved sykehuset i Trollhättan gitt opplæring i lokalanestesi til mange svenske tannpleiere og tannhelsesekretærer. Nå kommer han til Norge for å gi tannpleiere og tannhelsesekretærer her en grundig innføring i temaet over tre dager.

nomgått det i blant ubehagelige med å få bedøvelse skal de også få belønningen ved at behandlingen som følger skal være helt smertefri, slik at de kan koble av og flyte med. Dette handler kurset mye om, fordi det er viktig. For å forstå hva det er som skjer når man gir bedøvelse, og årsakene til at det virker forskjellig fra gang til gang, er det nødvendig å kunne en del anatomi, fysiologi og farmakologi og dessuten fysikk, kjemi og matematikk. Så her kommer et lynkurs i gymnasfagene,

innvevd i det hele. Det handler om at man må vite hvordan midlene fungerer og hva som skal til for at de skal virke. Og hvorfor bedøvelsen ikke virker på samme måte hver gang. Etter hvert får kursdeltakerne den teoretiske bakgrunnen for å forstå at pasienten har rett når hun sier at bedøvelsen ikke virker.

– Du har drevet med opplæring av svenske tannpleiere og tannhelsesekretærer en stund, hvordan begynte det og hva er erfaringene?

– Det begynte med at jeg underviste

404 00 02

Lokalanestesi for tannpleiere og tannhelsesekretærer

Kursgiver

Övertandläkare, spec. oral kirurgi
Arne Tjernberg, Sverige

Kurset tar først og fremst sikte på å gi teoretisk kunnskap om lokalanestesi i munnhulen. Det vil også gi noe praktisk trening. Kurset har i mange år vært holdt i Västra Regionens kursnämnd i Göteborg. Gjennom årene har flere norske deltatt på kurset. Dette er en fin anledning til etterutdanning for tannpleiere og tannhelsesekretærer, men det krever at du setter av tid til å lese det tilsendte studiemateriell. Forut for kurset vil deltagerne få tilsendt studiemateriell om anatomi. Skriftlig kunnskapsprøve gjøres på hjemmeklinikken ca. 2 uker etter kurset.

Målgruppe

Tannpleiere og tannhelsesekretærer

Kursplan

- * Anatomi
- * Nevrofysiologi og smertepsykologi
- * Lokalanestetikas virkningsmekanisme
- * Injeksjonsteknikk, infiltrasjonsanestesi
- * Komplikasjoner
- * Klinisk trening

Antall deltakere

Maks. 25

Sted

Oslo Kongressenter, Folkets Hus, Youngsg. 11, Oslo og SpesDent, Hegdehaugsveien 31, Oslo

Tid

Mandag 5.–onsdag 7. januar 2004 kl. 0900–1600
Tirsdag 6. januar blir det pause kl. 1600–1800, deretter klinisk trening hos SpesDent fra kl. 1800–2100

Kursavgift

Kr 7 000 inklusiv lunsj og pausekaffe

tannlegestudentene ved Göteborgs universitet, på 70-tallet, og det kurset jeg siden har tilbudt tannpleiere og tannhelsesekretærer bygger som sagt på den undervisningen som de som skal bli tannleger får.

Når det gjelder tannpleiere, eller tandhygienister som vi sier i Sverige, startet det med at de begynte å få opplæring i lokalanestesi i sin grunnutdanning, og som følge av det ble det i deres autorisasjon gitt anledning til å legge lokalbedøvelse. Jeg ble bedt om å lage et kurs for tannpleiere som hadde den gamle utdanningen, slik at de skulle få anledning til å bli oppdatert. Nå er det lenge siden jeg har holdt kurs for tannpleiere i Sverige, i og med at de nå har hatt lokalanestesi som en del av sin utdanning siden?

Men, så er det etter hvert også blitt slik at tannhelsesekretærer, eller på svensk tandsköterskor, har fått anledning til å gi lokalbedøvelse, såfremt de har utdanning og såfremt de får denne oppgaven delegert fra tannlegen de arbeider for. For sekretærene er dette imidlertid ikke blitt en del av grunnutdanningen. Opplæringen gis som etterutdanning, og dermed er lokalanestesi heller ikke en del av yrkesrollen eller autorisasjonen. Det gjøres på delegasjon og denne må fornyes årlig, og dessuten ved skifte av arbeidsgiver.

På nytt ble jeg bedt om å holde kurs. Og jeg sa ja. Men til å begynne med må jeg bare innrømme at jeg var skeptisk selv, og jeg tenkte at dette var i hvert fall ikke noe for meg som spesialist og kjevekirurg eller for mitt team ved sykehuset i Vänersborg ved Trollhättan. Jeg syntes det var veldig viktig at jeg selv la bedøvelse på den jeg selv skulle operere. Jeg så på det som den første testen på om jeg og pasienten fungerte sammen. Det var min første kontakt med pasienten, og en ladet ting som foregikk før en annen ladet ting, nemlig selve operasjonen. Jeg ville at pasienten skulle forstå at jeg var snill og sympatisk, samtidig som jeg ønsket å observere hvordan pasienten reagerte. For noen er synlig nervøse utenpå og med en gang, mens andre skjuler det litt mer og viser seg heller å være veldig følsomme etter hvert. Jeg så bedøvelsen som en slags test på dette.

Men altså, til tross for min egen motvilje i forhold til å delegere bedøvelsen

til andre, sa jeg ja til å holde kurs for andre. Hvis det var slik at de trodde de kunne ha nytte av det ville jeg bidra til det med min kompetanse.

Under det første kurset for tannhelsesekretærer var tannlegene med på en del, slik at de skulle få med seg hva sekretærene lærte. Dette kurset ble arrangert for Folktandvården eller den offentlige tannhelsejenesten, et sted i bygdesverige. Der var det også faktisk noen tannleger som nektet å dra med sine team på kurs, til tross for at det var obligatorisk og pålagt dem.

En sjekk jeg gjorde etter dette kurset, og all senere erfaring jeg har gjort meg, viser at tannlegene får seg en positiv overraskelse, og at dette går veldig bra. Tannhelsesekretærene trives med å være de som gir bedøvelse og ikke minst pasientene er mye mer fornøyd nå enn før. Etter hvert ble også jeg ledet til å være villig til å forsøke. Men da jeg spurte mine sekretærer, var ikke interessen veldig stor, så vi droppet det i første omgang. Inntil én sa at hun veldig gjerne ville – og da kom alle de andre nokså raskt etter. De siste syv-åtte årene er det tannhelsesekretærene som har satt bedøvelsene hos oss, og jeg ser at dette er en god ting for teamet og for pasienten. Tannlegen får bedre tid til andre ting, tannhelsesekretæren får økt stolthet i jobben sin og pasienten blir mer avslappet. Det er synd å si det, men jeg ser faktisk at dette med bedøvelse er det andre som klarer bedre enn meg. Og jeg trodde virkelig ikke noe på det før jeg så det og prøvde selv. Nå er jeg overbevist, forteller Arne Tjernberg som i disse dager avslutter sin vel 20 år lange kjevekirurgiske virksomhet ved sykehuset i Trollhättan, for å begynne for seg selv. Han skal nå vie tiden til å operere i kollegers praksiser rundt om i Vest-Sverige og til kursvirksomhet. I januar kommer han til Norge for å holde kurs for første gang, men flere nordmenn har tjuvstartet ved å gå på hans kurs i Sverige.

Han ønsker seg sultne deltakere og lover et morsomt og lærerikt kurs der han står ansvarlig for at alle lærer det de skal. Det er ingenting å være redd for, for det er ene og alene hans feil hvis noen feiler.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi